

FIIA 3/2010

COMMENT

Vadim Kononenko, PhD
Tutkija
Ulkopoliittinen instituutti

Moskova savun jälkeen > Ajattelutavan muutos tarvitaan

Ihannetapauksessa Venäjän modernisaation pitäisi tapahtua ekologisesti. Kremlin on vähintäänkin laskettava ilmastokatastrofin todennäköisyys mukaan kehityssuunnitelmiinsa ja investoitava ympäristöhallintoon ja ympäristönsuojeluun.

Kun ennenkokematon lämpöaalto ja metsäpalot, jotka päättyneenä kesänä koettelivat useiden viikkojen ajan Venäjän keskiosia, kirjattiin historiaan omana Wikipedia-artikkelinaan, odotukset Moskovon politiikan muuttumisesta vahvistuivat. Venäläispäättäjien, presidentti Medvedev ja hänen ilmastopoliittinen neuvonantajansa Alexander Bedritski mukaanluettuina, viimeaikaiset lausunnot osoittavat, että ilmastomuutoksen haitalliset vaikutukset tiedostetaan Moskovassa. Venäjä on aiemmin suhtautunut hyvin riskitietoisesti ilmastomuutokseen: näkemykset ovat vaihdelleet syvästi epäilystä koko ihmisen aiheuttamaa ilmastomuutosta kohtaan aina mahdollisten ilmaston lämpenemisen aiheuttamien maatalous-, turismi- ja taloushyötyjen ennakointiin. Ilmastomuutos nähdään Moskovassa pikemminkin ulkopoliittisena kysymyksenä ja osana globaalia poliittista agendaa kuin maan yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen kehitykseen välittömästi liittyvänä tekijänä.

Helleaalto ja edeltävän talven poikkeuksellinen kylmyys osoittavat, että ilmastomuutos aiheuttaa Venäjälle monenlaisia ongelmia riippumatta siitä onko muutos ihmislähtöinen vai ei ja onko ilmasto lämpimässä vai kylmemässä. Nähdään

myös, että vaikka Moskova pitää ilmastomuutosta suurelta osin kansainvälisenä kaupankäyntinä hiilidioksidipäästöjen vähentämisestä, sen on investoitava voimakkaasti ilmastovaikutusten sopeutumismekanismiin ja -politiikkaan kotimaassa.

Vuodesta 2008 lähtien Venäjän hallitus on ryhtynyt moniin toimiin vastatakseen ilmastomuutoksen vaikutuksiin, näiden joukossa ovat ilmastodoktriinin hyväksyminen ja Venäjän energiatehokkuuspolitiikan tarkistaminen. Nämä ponnistukset tuskin riittävät parantamaan Venäjän valmiutta reagoida oikea-aikaisesti ja tehokkaasti nopeisiin ilmastovaihteluihin. Sellaisenaan nämä toimet ovat pitkälti byrokraattisia, yleensä ylhäältä saneltuja eivätkä ne ota mukaan liike-elämää tai yhteiskuntaa yleensä.

Samaan aikaan Venäjän infrastruktuuri jatkaa rapistumistaan ilmastomuutoksen tahdista riippumatta. Ongelma pahenee entisestään, mikä johtuu keskushallituksen paikallisiin ja kunnallisiin huoltopalveluihin tekemistä investointileikkauksista samaan aikaan kun se siirtää niille vastuuta ympäristönsuojelusta.

Metsäpalot ovat hyvä esimerkki. Asiantuntijoiden mukaan tuhoisat metsäpalot olisivat olleet paljon vähemmän tuhoisia, jos turvesuot, jotka ylläpitivät tulta ja edistivät sen

levittäytymistä laajalle alueelle, olisi hoidettu asianmukaisesti viime vuosina. On myös kuvaavaa että viime kesän helleaallon suurin vahinko kohdistui venäläisiin metsiin. Metsät ja niiden kyky sitoa hiilidioksidia on ollut Venäjän keskeisimpiä valtteja, joita se on käyttänyt ilmastoneuvotteluissa pönkittääkseen kansainvälistä asemaansa. Samaan aikaan uusi, vuonna 2007 hyväksytty metsälainsäädäntö sai Venäjän metsävarojen ympäristöhallinnan pysähdyksiin, ja siirsi vastuuta pois keskushallitukselta ja poisti yksityisiltä rakentajilta useita tärkeitä ympäristövaatimuksia.

Byrokraattista taktikointia enemmän Venäjä tarvitsee ajattelutavan muutosta sopeutumisessa ympäristömuutokseen ja maan talouden modernisoinnissa. Moskovon täytyy ymmärtää, että ilmastomuutoksen lievittäminen ja sen moniin vaikutuksiin sopeutuminen on suorassa yhteydessä modernisaation päämäärien kanssa. Tähän mennessä hallitus ei ole kiinnittänyt huomiota ympäristö- tai ilmastokatastrofeihin laatiessaan kunnianhimoisia suunnitelmia vuosikymmeniksi eteenpäin.

Venäläispäättäjien on ymmärrettävä, että luonnonvarojen arvoon on sisällytettävä hyödykkeet ja palvelut, joilla ei ole markkina-arvoa. UNDP:n raportin mukaan Venäjän luonnonvaraisten ekosysteemien tarjoama

Käyntiosoite

Ulkopoliittinen
instituutti

Kruunuvuorenkatu 4
00160 Helsinki

Postiosoite

Ulkopoliittinen
instituutti

PL 400
00161 Helsinki

Puhelin

+358 (0)206 111 700

Fax

+358 (0)206 111 799

www.upi-fiia.fi

apu maailmanlaajuisen ilmastomuutoksen ehkäisemiseksi on arvioitu noin 50–150 miljardin dollarin arvoiseksi vuodessa. Tämä on selkeästi vertailukelpoinen perinteisten metsän arvon mittareiden kuten puutavaran hinnan kanssa. Hallituksen tulisi tarttua kiinni asemaansa ja luoda uusia markkinoita ympäristötyöhyödykkeille ja -palveluille, mikä olisi täysin linjassa talouden monipuolistamisesta ja valtion kulujen vähentämisestä esitettyjen linjausten kanssa.

Venäjän täytyy investoida ilmastoriskien hallintaan ja sopeutumistoimiin. Vaikka ilmastomuutos ei ole Venäjän huolista akuutein, se vaikuttaa Venäjään maan pinta-alan ja infrastruktuurin epätoivoisen tilan vuoksi. Ajattelutavan muutos on tarpeen, jotta huolehditaan siitä, että niin ilmastokatastrofien kustannukset kuin ympäristöresursseista saatavat edut on laskettu mukaan Venäjän kehitys- ja modernisaatio-ohjelmiin.

Ulkopoliittinen instituutti on eduskunnan yhteydessä toimiva, riippumaton tutkimuslaitos. Instituutti tuottaa korkeatasoista tutkimusta, joka tukee poliittista päätöksentekoa ja avointa keskustelua niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin.

Instituutin julkaisut käyvät läpi sisäisen editointiprosessin, mutta julkaistavat näkemykset ovat kirjoittajien omia.